

לשוננו לעם

עורך: חיים א' כהן

מתוך

כרך נג, תשס"ב

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

זר לא יבין זאת **כותרות מדורי הספורט בעיתונות הכתובה**

לשונם של מדורי הספורט בעיתונות הכתובה שונה מזו של המדורים האחרים. היא מתאפיינת בשימוש רב במטפורות, במשחקי מילים, במשפטים בעלי אורך שונה מהמקובל ועוד. אך יותר מכול היא לשון מגובשת, המעידה בבירור על ייחודם של כותביה.¹

קביעה זו נכונה גם לגבי הכותרות של הכתבות, של הדיווחים ושל המאמרים במדורי הספורט. אמת, גם במדורי הספורט בעיתונות הכתובה מצויות כותרות ענייניות המדווחות על כל הקשור בעולם הספורט בלשון יבשה ועניינית נטולת כל הומור וחידוד, אולם לצדן של כותרות "רגילות" אלו מרובות במדורי הספורט גם כותרות ססגוניות ומתחכמות, המנוסחות בלשון המחייבת את הקורא למחשבה שנייה על מנת להבין. כותרות שנונות אלו מרמזות באופן ישיר או עקיף לנושאים שונים האמורים להיות מוכרים לקורא, דוגמת שירים פופולריים, אירועים היסטוריים או אישים המככבים בכותרות המדורים האחרים. במקרים אחרים כותרות אלו מורכבות ממשחקי מילים, המחייבים את הקורא להכיר את הכותרות בחלקים אחרים של העיתון כדי שיוכל להפיק מהן את מלוא ההנאה, ויש אף שהן מבוססות על שיבוש מכוון של שם או של ביטוי מוכר. הקורא את הכותרות מסוג זה חייב כמובן להיות בקי היטב במציאות הספורטיבית בארץ ובעולם, ולא – לא יבין את כוונת מחברן.

לעתים אף נראה כאילו מנסחי הכותרות רואים פחיתות כבוד בדיווח יבש וענייני ורואים חובה לעצמם להתחכם ולהפיק כותרת שתתפוס את העין ותמשוך תשומת לב. ניתן אולי להסביר תופעה זאת בכך שמנסח הכותרת יוצא מתוך הנחה שהקורא, שהוא חובב ספורט, כבר יודע בשעת קריאת העיתון את תוצאות המשחקים, ועל כן כאשר הוא פונה אל העיתון אין הוא מחפש את המידע אלא את ה"צבע". כך, למשל, יש לשער שאוהד קבוצת

1. על לשון מדורי הספורט ראה מ' אזר, "הרטוריקה של פִּתְבֵּי הספורט", לשוננו לעם כד (תשל"ג), עמ' 25–32, 132–141, 200–204 (להלן: אזר), ועתה י' שלזינגר, לשונות העיתון, בארבע תשי"ס, עמ' 232–246. תודתי לידידי ד"ר חיים א' כהן, שהפנה את תשומת לבי למחקרים אלו.

הכדורסל של מכבי תל-אביב יודע בשעות הבוקר, כאשר הוא לוקח לידיו את מדור הספורט, כי קבוצתו ניצחה בלילה שעבר את קבוצת מכבי רמת-גן בהפרש גבוה; כותרת "יבשה" דוגמת "ניצחון גבוה למכבי תל-אביב על מכבי רמת-גן" אין בה אפוא כדי לעניין אותו או לגרות אותו לקרוא את הכתבה כולה, אך כותרת דוגמת "צחוק מהעבודה" (מעריב, 11.3.2002) נותנת לו את מה שהוא רוצה לראות, הבעת עמדה אישית של הכותב על העובדה שהקבוצה הראשונה בטבלה מביסה את השנייה בה, זו שהייתה אמורה לשמש לה יריבה שקולה, בהפרש של 35 נקודות. הכותרת מוסרת בקיצור נמרץ את מה שאירע במשחק, אך גם מביעה את תסכולו של הכותב לנוכח מצב העניינים העגום בליגת הכדורסל נעדרת התחרותיות. והחשוב מכול: הכותרת הבלתי שגרתית מגרה את הקורא להמשיך ולקרוא את הכתבה כדי לקבל הסבר לכותרתה.

במדורים הרגילים, העוסקים בנושאים פוליטיים, ביטחוניים וחברתיים, שולטות בדרך כלל הכותרות היבשות, אם כי גם כאן יש יוצאים מן הכלל. כך, למשל, ביום שלאחר הבחירות בישראל, אשר תוצאותיהן נודעו (במשוער) בסביבות השעה 10 בערב, יצאו חלק מן העיתונים בכותרות בסגנון "אדוני ראש הממשלה" בצירוף תמונתו של אהוד ברק. הכותרת מזכירה לקוראים את תכנית הסטירה הבריטית שנקראה בשם זה ושזכתה להצלחה גדולה ביותר. עיתון "הצופה" פרסם אף הוא את תמונתו של ברק בצירוף הכותרת: "ברק, מאוד אהוד" (18.5.1999). אף כאן, עובדת ניצחונו של ברק בבחירות הייתה ידועה לקורא, וכותב הכותרת ביקש לדווח על כך בצורה בלתי שגרתית. כך גם הכתבה הראשונה על אלוף פיקוד הצפון החדש, גבי אשכנזי, שהוכתרה בכותרת: "הצפון על גבי" (מעריב, 23.7.1998), במטרה לציין באמצעות משחק מילים את כובד הנטל המוטל על גבו של הממונה על שמירת ביטחונם של תושבי הצפון.

ובכל זאת, מה רב המרחק בין כותרות אלו לבין הכותרת המחוכמת הבאה: "ברקוביץ: סתם יום של חול(ון)". כותרת זו היא בבחינת מעט המחזיק את המרובה. היא מספרת לקורא שקבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב גברה, כרגיל וכצפוי, על קבוצת הפועל חולון; היא גם רומזת בעקיפין שאת הניצחון יש לזקוף לזכותו של שחקן מכבי, מיקי ברקוביץ. אבל כל הקורא את מדורי הספורט, ובוודאי אוהדי מכבי תל-אביב, יודעים שהיא גם מתייחסת לדברים שאמר ברקוביץ על עצמו, כי אם הוא יסתובב ליד איצטדיון הכדורסל ביד אליהו (שהוא אולמה הביתי של מכבי תל-אביב) וישמע במקרה קולות משחק מתוך האולם, הוא יוכל להיכנס לאולם ולקלוע את סל הניצחון. רוצה לומר, הניצחון הוא עניין שבשגרה עבור שחקן הרגיל להכריע משחקים במו ידיו.

להלן אוסף כותרות ממדורי הספורט ממוינות לפי הנושאים הכלולים בהן בליווי הסבר קצר. רוב הכותרות נלקטו מן העיתון "מעריב" בין השנים 1998-1999.²

אירועים היסטוריים

- "גירוש ספרד" (ידיעות אחרונות, 25.6.1998) – הכותרת עוסקת בהדחתה של נבחרת ספרד בכדורגל מהמשך משחקי גביע העולם.
- "גולי ספרד" (מעריב, 14.10.1998) – הכותרת מתייחסת לגולים (היינו, השערים) שספגה נבחרת העתודה של ישראל מנבחרת ספרד.
- "המהפכה הצרפתית" (מעריב, 13.7.1998) – הכותרת הראשית בעמודו הראשון של העיתון "מעריב" ביום שלאחר זכייתה של צרפת בגביע העולם בכדורגל, כשהיא מביסה את ברזיל, מחזיקת הגביע היוצאת. המשחק, יש לציין, נערך ערב ה-14 ביולי, יום המהפכה הצרפתית.

שירים פופולריים ומבצעים

- "סוף עונת התפוזים" (מעריב, 8.7.1998) – הכותרת פותחת את הדיווח על ניצחונה של ברזיל על הולנד במשחקי גביע העולם בכדורגל, ואשר שם קץ לסיכוייה של הולנד לזכות בגביע העולם. צבע התפוז הוא צבע התלבושת של נבחרת הולנד, והיא מופרת בעולם כ"נבחרת האורנז' " (כצבעו של בית המלכות ההולנדי).
- "ארבעה ארבעה על הג'יפ הדוהר" (מעריב, 23.8.1998) – הכותרת הפותחת בציטוט תחילתו של השיר הידוע "שועלי שמשון" מתבארת היטב בכותרת המשנה: "ארבע הקבוצות שסיימו את העונה שעברה במקומות הראשונים פתחו את העונה החדשה עם ניצחונות, ושתיים מהן, החיפאיות, עשו זאת בתוצאה 4-0".
- "להקת אטרף" (מעריב, 14.9.1998) – הכותב משתמש בשמה של הלהקה הפופולרית כדי לציין שקבוצת הכדורסל הפועל ירושלים נמצאת בתנופה ("בטירוף") ומצליחה במשחקה.
- "אווירון טוב טוב טוב" (מעריב, 13.12.1998) – הכותרת רומזת לאלון מזרחי, המכונה "אווירון", שכבש את שער הניצחון של קבוצתו, מכבי חיפה. המשחק התקיים בערב חנוכה והכותרת רומזת לשיר ילדים ידוע לחג תוך המרת "סביבון" ב"אווירון".

2. הובאו רק כותרות שסקרנו את כותב מאמר זה ולכדו את עינו.

שמות ספורטאים³

- "תקווה מסוימת" (מעריב, 12.8.1998) – הכותרת פותחת את הכתבה על ניצחונה של קבוצת הפועל תל-אביב בכדורגל על קבוצה נורווגית. הכותרת מספרת לקורא כי ניצחון מיינמלי זה שומר על סיכוייה של הפועל תל-אביב לעבור את יריבתה הנורווגית גם לאחר משחק הגומלין שייערך בעוד שבועיים. אולם לקורא הבקי יותר היא רומזת שהמצטיין במגרש היה השחקן שלום תקווה. נעיר עוד ששמו ה"קורץ" של שלום תקווה משמש פיתוי לא קטן לעיתונאים. כך, למשל, מוכתרת הכתבה על ניצחונה של הפועל תל-אביב על קבוצת בני-יהודה בכותרת "תקווה והילדים", המקפלת בתוכה את ציון העובדה שהמצטיין מכל הצעירים במגרש היה דווקא שלום תקווה, השחקן המבוגר ביותר בו.
- "עידן חדש בפ"ת" (מעריב, 16.8.1998) – ניצחונה של מכבי פתח-תקווה על יריבתה העירונית, קבוצת הפועל, לראשונה זה שלוש עונות, מצוין – אליבא דהכתב – את פתיחתו של עידן חדש בעיר פתח-תקווה. אולם מאותה כותרת מתברר לכל אוהד הבקי בהרכבי שתי הקבוצות, כי האחראי הראשי לניצחון קבוצת מכבי היה שחקן הקישור עידן טל, ש"בישל" שני שערים עבור קבוצתו; כותרת דומה נרשמה כחודש מאוחר יותר: "נכנסים לעידן טל" (מעריב, 13.9.1998), לציון הצטיינותו של עידן טל בניצחון קבוצתו על הפועל כפר-סבא, וכן "עידן ועידנים" (מעריב, 13.12.1998), להדגשת תרומתו של עידן טל לניצחון קבוצתו על מכבי יפו.
- "עד הסוף עמר" (מעריב, 23.8.1998) – שינוי לשון הניב בא ללמד שעמר סלמן, שחקן קבוצת הפועל ירושלים, הוא שכבש את שער הניצחון לקבוצתו והיה המצטיין במשחק כולו.
- "דודי חמודי" (מעריב, 23.8.1998) – הכותרת רומזת לדודי ביטרן, השחקן הבולט והאחראי לניצחונה של הפועל בת-ים על מכבי עכו.
- "פלאש בעיניים" (מעריב, 30.8.1998) – ביטוי זה, הלקוח מתחום הצילום, רומז לאורן פלאש מקבוצת צפרירים חולון שהיה השחקן המצטיין של קבוצתו במשחק שבו ניצחה את מכבי יפו.
- "לביא התגלה בנגב" (מעריב, 13.9.1998) – אלעזר לביא כבש את שער הניצחון לזכות קבוצתו, הפועל באר-שבע, ומשום כך זכה לכותרת המזכירה את העובדה שמדי פעם מתפרסמות ידיעות על בעלי-חיים טורפים המתגלים במרחבי הנגב והערבה.

3. למשחקי מילים המבוססים על שמות ספורטאים ראה גם אזר, עמ' 137.

- "מסיבת טרנס" (מעריב, 19.10.1998) – קבוצת הכדורסל בני הרצליה גברה על קבוצת הפועל גליל עליון לאחר שצירפה לשורותיה שחקן זר חדש הנקרא טרנס רנצ'ר.
- "בן חורג" (מעריב, 22.11.1998) – הכותרת מתייחסת לביקורו של האצן בן גיונסון בארץ. גיונסון לא הורשה להשתתף בתחרויות רשמיות ברחבי העולם משום שנתפס פעמיים משתמש בסמים אסורים.
- "בנוואו!" (מעריב, 7.12.1998) – הכותרת מתפעלת מיכולתו האתלטית של דייוויד בנואה, שחקנה הזר של קבוצת מכבי תל-אביב בכדורסל.

ספרות ואמנות

- "חלום ליל קיץ" (מעריב, 20.7.1998) – שם מחזהו של שקספיר משמש בכותרת זו לציין את התפעלותו של הכותב מהערב הראשון של אליפות ישראל באתלטיקה, אשר בו הושג שיא ישראלי, הושווה שיא נוסף והושגו תוצאות נאות אחרות.
- "אמיל והחלשים" (מעריב, 6.9.1998) – אמיל וולב הולך את קבוצתו, בית"ר באר-שבע, לניצחון גבוה על הפועל לוד, והכתב, שביקש לחבר את הצטיינותו מזה עם חולשת הקבוצה היריבה מזה, עשה זאת באמצעות רמיזה לשם ספרו הידוע של אריך קסטנר, "אמיל והבלשים".
- "הסימפונייה החמישית" (מעריב, 25.10.1998) – כותרת זו רומזת לניצחון חמישי ברציפות של הפועל פתח-תקווה.

עולם הבידור (קולנוע, טלוויזיה וכיו"ב)⁴

- "זה שעולה וזה שיורד" (מעריב, 15.11.1998) – הכותרת מתייחסת לניצחונה של מכבי אחי נצרת, המתאוששת בליגה, על בית"ר באר-שבע, שהולכת ומידרדרת. הכותרת מבוססת על משפט ידוע ממערכון של להקת "הגשש החיוור" משנות השבעים.
- "שלושים ומשהו" (מעריב, 7.12.1998) – שמה של סדרת הטלוויזיה האמריקנית משמש כאן כותרת לניצחונה של קבוצת הפועל ירושלים בכדורסל על קבוצת הפועל אילת בהפרש של 32 נקודות.
- "שש באמצע המלחמה" (מעריב, 20.12.1998) – על משקל הסרט "שש אחרי המלחמה" מספרת הכותרת את סיפורה של הפועל חיפה, הנמצאת בעיצומה של "מלחמה" על תואר האליפות בכדורגל, והמובילה בראש הליגה בהפרש של שש נקודות מן הבאה אחריה, לאחר ניצחון 6-0 על הפועל כפר-סבא.

4. השווה אזר, עמ' 138-139.

- "סוף, יא לורן" (מעריב, 29.6.1998) – הכותרת, המבוססת על שמה של שחקנית הקולנוע הנודעת, סופיה לורן, מציינת את העובדה, שצרפת הצליחה לנצח בסופו של דבר, ורק לאחר הארכה, את נבחרת פרגוואי, מִשְׁעָר ניצחון של לורן בלאן. יצוין כי על מנת לוודא שהכותרת תובן לקוראים היא הופיעה מעל לתמונתו של לורן בלאן.

חברה ועסקנות

- "מרכז, הפועל" (13.12.1998) – תוצאת התיקו שהשיגה הפועל תל-אביב במשחקה עם הפועל ירושלים גרמה לכך שהקבוצה תוותר על שאיפות האליפות שלה ותסתפק במרכז הטבלה הלאומית. אך הכותרת רומזת גם ל"מרכז הפועל", שקבוצת הפועל תל-אביב שייכת אליו.
- "מאיר פעיל" (מעריב, 11.3.2002) – שמו של ההיסטוריון הצבאי וחבר הכנסת לשעבר, מאיר פעיל, משמש להבלטת העובדה שמאיר טפירו, היה השחקן "הפעיל ביותר" והאחראי העיקרי לניצחון קבוצתו.

צבא ומלחמה

- "אביב נעורים" (מעריב, 23.8.1998) – שמו של מבצע צה"ל הנודע משמש כאן לפתיחת הכתבה על ניצחונה של הפועל תל-אביב על מכבי יפו, וזאת משום ששחקן הפועל, אביב וולנרמן, הוא שכבש את שער הניצחון במשחק.
- "קיבלו צו 8" (מעריב, 19.11.1998) – שמו העממי של הצו לגיוס חירום משמש בכותרת זו להדגשת העובדה שקבוצת הכדורסל מכבי תל-אביב "חייבת" לנצח את אלופת ספרד, מנרסה, בהפרש של שמונה נקודות לפחות.

מדע ורפואה

- "קריטי אך יציב" (מעריב, 13.9.1998) – כותרת המתארת את מצבה הקשה של קבוצת הכדורסל מכבי תל-אביב בפתיחת העונה.
- "אמבולנס לבית-שאן" (מעריב, 8.11.1998) – הכותרת מתארת בעקיפין את מצבה הקשה של הקבוצה מבית-שאן, בעקבות הפסדה לקבוצת בני-יהודה. הכותרת רומזת לעובדה שקבוצת בני-יהודה המארחת שכחה להזמין אמבולנס למגרש, כנדרש, והיא רומזת בלגלוג שהאמבולנס נצרך דווקא משום מצבה של הקבוצה היריבה.
- "חוקי ניוטון" (מעריב, 16.11.1998) – שמו של הפיזיקאי המפורסם הוא גם שם שחקנה של הפועל אילת בכדורסל, גרג ניוטון, שהצטיין במשחק שבו ניצחה קבוצתו את מכבי ראשון-לציון.

ענפי ספורט אחרים

- "קפיצה משולשת" (מעריב, 23.8.1998) – ענף אתלטיקה זה משמש ככותרת לכתבה על ניצחונה של הפועל צפרירים חולון על מכבי הרצליה בתוצאה 3-0.
- "שיחקו שש, ב"ש" (מעריב, 15.11.1998) – המשחק שש בש משמש לתיאור ניצחונה של הפועל באר-שבע על בית"ר תל-אביב בתוצאה 6-0.

יהדות ומסורת ישראל

- "גזירה משמים" (מעריב, 26.5.1998) – הכותרת מציינת את זכייתה של קבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב באליפות המדינה בכדורסל. הזכייה באליפות צוינה, כנהוג, בגזירת רשתות הסלים, ואכן, מתחת לכותרת מופיעה תמונה של שחקני מכבי הגוזרים את הרשת. המילה הראשונה שבכותרת רומזת אפוא ל"גזירה" ולא ל"גזרה". אולם מכיוון שזו האליפות ה-38 במספר של קבוצת מכבי תל-אביב, ומכיוון שלא הייתה קבוצה שתאיים לקחת ממנה תואר זה באה הכותרת גם לרמוז לביטוי "גזירה משמים", באמרה שהזכייה של מכבי תל-אביב באליפות הייתה צפויה ובלתי נמנעת.
- "קבלת השבת של אונגור" (מעריב, 30.8.1998) – מכיוון שהמשחק בין הפועל כפר-סבא לבין עירוני אשדוד התקיים ביום שישי, זכה שער הניצחון של החלוץ הרומני של כפר-סבא, אדריאן אונגור, לכותרת "קבלת שבת".
- "תפילת ה-18 של שרף" (מעריב, 31.8.1998) – יש כאן רמיזה לסגל נבחרת ישראל בכדורגל, המונה 18 שחקנים, בימים שלפני משחק חשוב נגד אוסטרליה. לאור תלונותיו של המאמן שלמה שָרף על רמתו של הכדורגל הישראלי ועל כושרם של שחקני הנבחרת מנסח הכותרת רומז כי שרף משליך את יהבו על שחקני הסגל כאדם המתפלל להצלחת המשימה הניצבת בפניו.
- "הגאון מוינה" (מעריב, 6.9.1998) – יוסי בניון, כוכב הנבחרת האולימפית הצטיין במשחק הניצחון נגד אוסטרליה שנערך בווינה, וזכה משום כך לכותרת זו, המשנה שינוי קל את הצירוף "הגאון מוויילנה".
- "חבלי משיח" (מעריב, 19.10.1998) – הכותרת מעטרת את עמוד השער, מעל תמונתו של עודד קטש, שחקן הכדורסל של קבוצת מכבי תל-אביב, אשר בא לחלץ אותה ממצבה הקשה בליגה הלאומית ובגביע אירופה; כותרת דומה הנושאת מסר דומה היא: "משיח, משיח, משיח" (מעריב, 14.12.1998). בחירת הכותרת היא על רקע השיר המפורסם שהושר רבות

במשחקיה של הפועל גליל עליון בעונת האליפות שלה, בשל הקשר שהתקיים באותה שנה בינה ובין תנועת חב"ד, ששיר זה הפך להיות לה מעין המנון.

- "בלאט כושר" (מעריב, 14.12.1998) – דיויד בלאט, מאמן קבוצת הכדורסל הפועל גליל עליון, הוביל את קבוצתו לניצחון על קבוצת מכבי תל-אביב. הכותרת מבוססת על משחק מילים עם הצירוף "גלאט כשר", וראה גם בסעיף הקודם.
- "משל יותם" (מעריב, 3.12.2001) – קבוצת מכבי תל-אביב בכדורסל הביסה בקלות את מכבי חיפה, והכותרת רומזת לשיתופו של השחקן הצעיר יותם הלפרין במשך כל המחצית השנייה.

זיכרון חברתי קולקטיבי⁵

- "שלום חבייר" (מעריב, 25.6.1998) – הכותרת קשורה להפסדה של נבחרת ספרד במשחקי גביע העולם בכדורגל ויציאתה ממסגרת התחרות בשל הפסד זה. היא מבוססת על האמרה "שלום חבר", שטבע נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, בדברי פרדתו הנרגשים בלווייתו של ראש הממשלה הנרצח, יצחק רבין ז"ל. בכותרת זו, שהיא בוטה למדי, יש משחק מילים עם שמו של מאמן נבחרת ספרד קלמנט חביאר. העיתון המתחרה, "ידיעות אחרונות", בחר כאן בכותרת "המתבקשת": "גירוש ספרד".
 - "מכבי בנפיקה ת"א" (ידיעות אחרונות, 16.8.1998) – בכותרת זו, העוסקת בניצחונה של מכבי תל-אביב על עירוני ראשון-לציון בתוצאה הבלתי שגרתית 6-0, מחזיר הכתב לזיכרון הקוראים את ניצחונה של בנפיקה ליסבון בגביע אירופה לקבוצות אלופות על בית"ר ירושלים באותה תוצאה. גם העיתון "מעריב" נקט גישה דומה והעניק לדיווח מהמשחק את הכותרת: "בנפיקה לא לבד".
 - "חתרן גדול" (מעריב, 7.9.1998) – המילה **חתרן**, המשמשת בעיקר בשיח הפוליטי בארץ, משמשת כאן "כפשוטה": מדובר כאן בהישגו של חותר הקייאק הישראלי, מיכאל קלגנוב, אשר זכה באליפות העולם לחתירה בקייאקים.
- כותרת מסוג זה אהובה, כנראה, על הכותבים בשל הזיכרונות שהיא מעלה. כך, למשל, הכתיר עיתון "הצופה" (3.11.1998) ידיעה בעמודו האחורי על שייטים קמבודיים בכותרת "חתרנים בלתי נלאים", כביטוי שטבע יצחק רבין ז"ל ושהפך לחלק מן הזיכרון הפוליטי הכללי בארץ.⁶

5. השווה אזור, עמ' 138–139.

6. [וראה ר' מן, לא יעלה על הדעת, אור־יהודה תשנ"ח, עמ' 106–107 – העורך].

אזכור אקטואליה ופוליטיקה

- "נמשך הפיחות הזוחל" (מעריב, 9.10.1998) – הכותרת, הפותחת את תיאור הפסדה השלישי הרצוף של מכבי תל-אביב בכדורסל במסגרת הליגה האירופית, לקוחה ממדורי הכלכלה של אותם ימים.
- "הפילו את הבורסה" (מעריב, 14.10.1998) – הכותרת מציינת את ניצחונה של הפועל ירושלים בכדורסל על הקבוצה הטורקית "טופאש בורסה", וזאת על רקע משבר קשה בבורסה לניירות ערך.
- שמה של הקבוצה הטורקית ומצבה הקשה של הבורסה הישראלית, שהיה מוכר לכל אדם במדינה באותם ימים, היה פיתוי שהעיתונאים התקשו לעמוד בו. גם לקראת משחק הגומלין יצא "מעריב" (8.12.1998) בכותרת דומה: "להשתלט על הבורסה". הכותרת הופיעה שוב במדור הספורט של העיתון "הצופה" (9.12.1998) ביום שלאחר הפסדה של הפועל ירושלים לקבוצה הטורקית במשחק הגומלין: "ירושלים נפלה בבורסה".
- "הפעימה השלישית" (מעריב, 25.10.1998) – הכותב מציין בכותרת זו את הפסדה השלישי ברציפות של בית"ר ירושלים לצפיריים חולון, כאשר יומיים קודם לכן נחתם בארה"ב ההסכם בין ישראל לפלסטינים על מה שזכה לכינוי "הפעימה השנייה".
- "מרכז השלטון המקומי" (מעריב, 8.11.1998) – הכותרת הראשית של מדור הספורט, שלושה ימים לפני הבחירות לרשויות המקומיות ובעקבות הישגיהן של שתי הקבוצות מחיפה באירופה ובליגה הישראלית. מתחת לכותרת זו נוספה כותרת המשנה: "העיר חיפה הוכתרה אתמול רשמית כבירת הכדורגל של ישראל".
- "שלישיית הקומבינה" (מעריב, 8.11.1998) – הכותרת, המתייחסת לניצחונה של עירוני אשדוד על הפועל תל-אביב בתוצאה 3-1, רומזת להתקפתו של ראש הממשלה, בנימין נתניהו, כשבוע קודם לכן, על יריביו הפוליטיים, שאותם כינה: "שלישיית הקומבינה".
- "הלאה הכיבוש" (מעריב, 8.11.1998) – כותרת זו הלקוחה מן הוויכוח הפוליטי הנוקב בארץ מדברת כאן במשחק חסר השערים בין מכבי פתח-תקווה להפועל ירושלים, ומציינת ושמה אף לועגת לאי-יכולתם של השחקנים לכבוש שערים במשחק זה.
- "מלחמת אין ברירה" (מעריב, 15.11.1998) – הכותרת מתייחסת להכנותיה של קבוצת הכדורסל מכבי תל-אביב למשחק נגד הפועל ירושלים, והיא מבקשת לומר שמכבי חייבת לנצח על מנת להבטיח לעצמה מקדמה חשובה לשם זכייה באלופות המדינה.
- "פתח-תקווה אחת" (מעריב, 20.12.1998) – על רקע הבחירות לרשויות המקומיות וניצחונה של הרשימה "פתח-תקווה אחת" מציינת הכותרת

את השוויון שהושג במשחק הדרכי בין שתי הקבוצות של העיר פתח-תקוה.

משחקי מילים אחרים⁷

- "רעננה עם ווייטמן" (מעריב, 19.10.1998) – קבוצת הכדורסל מכבי רעננה גברה על קבוצת הפועל אילת, כאשר בשורותיה משחק כדורסלן זר חדש: חוזה ווייטמן. הכותב מבקש לציין את השיפור שחל במשחקה של הקבוצה באמצעות משחק מילים של שמה: "רעננה".
- "ההר הוליד בית"ר" (ידיעות אחרונות, 26.11.2000) – השיבוש המכוון של הפתגם "ההר הוליד עכבר" נועד להביע את הערכתו של הכותב שהמנצחת העיקרית במפגש הצמרת [= "ההר"] בין מכבי חיפה להפועל תל-אביב היא קבוצת בית"ר ירושלים, אשר שמרה על סיכוייה לצמצם את הפער בינה לבין מובילות הטבלה.
- "הרצליה ניחשה שש בטוטו" (מעריב, 16.8.1998) – ששת השערים שהבקיעה קבוצת הפועל הרצליה במשחק נגד עירוני אשדוד הזכירו לפתב את ששת המספרים הדרושים לזכייה בהגרלת הלוטו. אולם מכיוון שהמשחק נערך במסגרת גביע הטוטו, שינה הכתב את הכותרת ל"ניחשה שש בטוטו", למרות שבטוטו צריך, כידוע, לנחש מספר רב יותר של משחקים. אותו משחק זכה באותו יום לכותרת דומה להפליא גם ב"ידיעות אחרונות": "ניחשו שש", אם כי היא מתוחכמת פחות מזו של "מעריב".
- "הספירה לאחור" (מעריב, 23.8.1998) – כותרת סתומה זו מתבארת מכותרת המשנה: "מכבי חיפה הביסה את בית-שאן 4-0, בעונה בה אוהרין [מאמן קבוצת מכבי חיפה – א"ש] סופר את הדקות בדרך לאליפות, ואבוקרט [מאמן קבוצת בית-שאן – א"ש] בודק כמה נקודות צריך במטרה להינצל".
- "איצטדיון סן דני" (מעריב, 29.6.1998) – ניצחונה של נבחרת דנמרק על ניגריה בשלב רבע הגמר של משחקי גביע העולם בכדורגל הושג באצטדיון סן דני שבפריז. הכותרת באה לבטא את העובדה שדנמרק היא ששלטה במגרש ולפיכך נאה שמו של האיצטדיון לשמה.
- "כוכב הצפון" (מעריב, 14.9.1998) – ג'ימי ארנולד, שחקנה של הפועל גליל עליון – מצפון הארץ – הצטיין במשחק קבוצתו נגד הפועל אילת הדרומית והיה הגורם המכריע בניצחונה.

7. ראה גם אזור, עמ' 137-138.

- "אחוזה ראשונים" (מעריב, 15.11.1998) – כותרת המשנה מבהירה את הכותרת הראשית: "הפועל חיפה הולכת ומתבססת במקום הראשון". רוצה לומר, הקבוצה החיפאית (על שם שכונת "אחוזה" שבחיפה) בראש הטבלה.
- "קורס צלילה" (מעריב, 21.12.1998) – כותרת זו מספרת על ניצחונה של קבוצת הפועל אילת בכדורסל על מכבי תל-אביב והיא כורכת את אילת, הידועה כאתר צלילה, עם הידרדרותה של מכבי תל-אביב, שנוצחה זו הפעם השלישית ברציפות ובאותו שבוע.
- "הוציאו חוזה" (מעריב, 29.6.1998) – הכותרת מתארת את ניצחונה של נבחרת צרפת על נבחרת פרגוואי, שבשערה עמד השוער חוזה לואיס ציילאברט. הכותרת רומזת לעובדה שחוזה הוצא מהמשך המשחקים בטורניר גביע העולם בכדורגל, והיא משתמשת לשם כך בניב המשמש כרגיל בסלנג עולם הפשע.
- "כובע קמבל" (מעריב, 11.3.2002) – אריק קמבל, שחקנה של קבוצת אליצור קריית אתא, הוא שהצטיין במשחק והקנה לקבוצתו את הניצחון.

חוסר ההיגיון מכון

- "לונצ'אר 8 מ-7" (מעריב, 3.8.1998) – כותרת זו נראית לכאורה בלתי הגיונית. ניקולא לונצ'אר הוחתם באותם ימים כשחקן החדש של קבוצת מכבי תל-אביב בכדורסל, ובערב שלפני פרסום הכותרת שיחק באלופות העולם בכדורסל במדי נבחרת יוגוסלביה. הכותרת מתייחסת להישגיו באותו משחק. אולם לכאורה המספרים היו צריכים להיות מסודרים בסדר הפוך: "7 מ-8", מבע המובן לכל אוהד כדורסל והאומר שהוא קלע 7 קליעות מוצלחות מתוך 8 זריקות. הכותרת חסרת ההיגיון מושכת כמובן את עין הקורא, ומן הידיעה גופה מתברר לו שלונצ'אר קלע 8 נקודות במהלך 7 הדקות ששיחק.
- "חכמים על חזקים" (מעריב, 13.12.1998) – בניגוד להיגיון ולכותרת המלגלת והשגרתית "חכמים על חלשים", כותרת זו מציינת שמכבי כפר-קנא, מתחתית הליגה הארצית, שיחקה היטב דווקא נגד מכבי נתניה החזקה, שעה שבמשחקיה נגד הקבוצות החלשות יותר היא אינה מפגינה ביצועים טובים כל כך.

כותרות סתומות ומורכבות במיוחד

- "הולנד 90 ו-8" (מעריב, 5.7.1998) – מתחת לכותרת סתומה זו הופיעה כותרת משנה מבהירה: "הולנד חיכתה לדקה ה-90 כדי להעפיל שלב. הגיבור התורן: מספר 8, דניס ברקאמפ, שהדיח את ארגנטינה וקבע דייט

- עם ברזיל". יש כאן משחק מילים עם שנת 98 (1998), שבה התקיימו משחקי גביע העולם בכדורגל, ולעלייתה של הולנד לשלב חצי הגמר לאחר שניצחה את ארגנטינה בזכות שער שהבקיע שחקן מס' 8 בדקה ה-90 למשחק.
- "המאהב" (16.11.1998) – זו הייתה הכותרת הראשית של מוסף הספורט ביום שלאחר ניצחונה של מכבי תל-אביב בכדורסל על הפועל ירושלים. היא נכתבה מעל לתמונה גדולה של מאמן הקבוצה, פני גרשון, ומתחתיה ההבהרה: "ברגע החשוב ביותר שלהם גילו אתמול שחקני מכבי תל-אביב מחדש את אהבת המשחק... עם מאמן בוער מתשוקה מאחורי הקוויים". **מֵאֵהָב** כאן אינו בהוראה הרגילה, הנושאת בעברית בת ימינו אופי ארוטי, אלא בהוראת הגרימה: 'גורם לאחרים לאהוב'.
 - "ה-11 של העונה" (16.11.1998) – כותרת זו פותחת דיווח על משחק כדורסל דווקא, והיא באה לומר שמכבי תל-אביב גברה על יריבתה במה שכוונה "משחק העונה" בהפרש של 11 נקודות. התחכום של הכותרת נעוץ בעובדה שכותרת מעין זו ניתן למצוא בדרך כלל בדיווח על משחק כדורגל, שבו כל קבוצה כוללת אחד עשר שחקנים. שם היא משמשת להבלטת השחקנים המצטיינים של אותה עונת משחקים, ועל כן אפשר שאף להצטיינות השחקנים ביקש הכותב לרמוז כאן.
 - "האופל עצרה בצהוב" (13.12.1998) – משמעות הכותרת היא: הפועל חיפה לא הצליחה לנצח את מכבי תל-אביב. קבוצת הפועל חיפה מאומצת על ידי יצרנית המכוניות "אופל", ואילו סמלה של מכבי תל-אביב הוא הצבע הצהוב של תלבושות השחקנים. הכותרת המתחכמת מציינת שמכונית ה"אופל" של חיפה, הדוהרת לאלופות, נעצרה בצבע הצהוב של הרמזור התל-אביבי.

הססגוניות היתרה של מדורי הספורט בעיתונות הכתובה זוכה לעתים (אם כי רחוקות) לביקורת מצד כתיבי הספורט עצמם. דוגמה נאה לכך מצאנו עם הצטרפותו של שחקן הכדורסל הטורקי חוסין בֶּשֻׁק לקבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב. ברור היה לכול כי שם משפחתו של השחקן יגרה את הכותבים, וניתן היה לדמיין את המטעמים השונים שיעשו ממנו מעניקי הכותרות למיניהם. והנה פרסם עיתונאי הספורט אביב לביא מאמר קצר בעיתון "הארץ" (16.9.2001) שכותרתו: "מוצה עד תום", ובו הוא מתריע מפני נטייתם של עיתונאי הספורט להשתמש ב"משחקי מילים משומשים" העלולה לבוא לידי ביטוי גם בשמו של הכדורסלן הטורקי. וכך כתב:

"מעריב", עד כמה שהצלחתי לעקוב, היה הראשון שנפל בפח הכמעט בלתי נמנע והעניק לריאיון עם הטורקי החדש של מכבי תל-אביב את

הכותרת "אני בשוק". לעיתונות הספורט הישראלית יש חיבה עתיקה למשחקי מילים משומשים. את "נצחון פרטיזני של מכבי" מיצינו עד דק בימי הזוהר של פרטיזן בלגראד. ועכשיו הגיע תורו של בשוק לספק קצת פיקנטריה. כדי לחסוך לעצמנו את הנדנוד הזה, אולי כדאי להגיע להסכם בין-תקשורתי על התנזרות מכותרות: בלי "בשוק", בלי "בהלם", ואפילו בלי "המלך חוסיין".

אפשר שקריאתו זו של אביב לביא עשתה משהו ביחס לחוסין בשוק, אך בכל הקשור לעיתונות הספורט בכללה יש לשער שהכותרות השנונות והמתחכמות תמשכנה לפאר את גיליונות העיתונים במדורים אלו, להנאתם של הקוראים.